

№. 44.

W. N. Саолер

ЮНАЧКЕ

Смтостан.

И Б С М В.

бруј 55

(Цѣна по цванцива или 2. гроша).

Катлице отигр
Јелачи.

179 Ср II 480.1 Града Трбанка,

Ево ти дајем ову
књигу да читаш та
ако отеша можда је
коштати и куту, али
донеће је у те так,

К. А.

— Рад Ср II 480.1

Л. Н. Анреј

537611

Фунда

ВАСОЕВИЊЪ СТЕВО,

В А Н

БОЙ НА КОСОВУ.

Юшъ ни зоре ни біела дана,
Кнѣга дође Васоевињъ Стеви,
У Сѣницу, у село Дубницу,
Неваквومه граду Васояцы. —

Кадъ в кнѣгу Стево разгледао,
Те онъ види, шта му кнѣга каже;
Зове свога Ваистину слугу,
Па в њму 'вако говорио:

„Ваистина, верна моя слуго,
„Ты изиђи предъ дворе біеле;
„Гледай, слуго, небу у ведрине,
„Ели сѣйный месецъ на заоду;
„Ел' даница изишла звиѣзда;
„Види ли се, слуго, путовати,
„Путовати у Косово бойно?
„Ево нама ситна кнѣга дође,
„Одъ нашега славнога Лазара.
„Лазо мене у Косово зове,
„И овако у кнѣзи заклињъ:
„„Ко не дође на бой у Косово,
„„Ко Косово не заліе крвлю,
„„За юнаштво и за отечество,

„И рипшанску веру православну;
„У полю му не бляло стадо,
„За рукою му жито не родило,
„У двору му чедо не плакало!“

Одма слуга предъ дворе изиђе,
Па онъ гледа небу у ведрине:
Свѣтлый мѣсець беше на заоду,
И даница на истокъ излетла.
Време есте веће путовати.

Ал' за њяме люба изодила,
Главомъ люба Васовићъ Стеве,
Па е слуги она беседила:

„В а и с т и н а, верна наша слуго,
„Досадъ си ми веранъ быо слуга,
А садъ тебе кумимъ и братимимъ:
„Ты не казуй господару твоме,
„Господару и твоме и моме;
„Кадъ му станешъ коня опремати,
„Укуй њму дебела дората,
„Да га рома предъ њѣга изведешъ;
„Брѣ самъ ноѣасъ ѣле сани уснила:
„Полетише два сива сокола,
„Изъ Сѣнице изъ села Дубнице
„Одъ нашега града Васоице,
„Одлетише у полъ Косово.
„Ал' Косово магла унтила,
„Одъ Ситнице те до Вучитрка;
„Одъ Голіе свудъ е уватила,
„До біела града Качаника;
„У густу ти маглу улетише,
„Улетише ал' не излетише:
„У магли имъ крила одпадоше.
„Отвѣте ал' доѣи неѣете!“

Нъой говори слуга Ваястина:

„Госпо моя, любо Стеванова,
„Кадъ самъ стао дворитъ господара,
„Господара и мога и твога,
„Живу самъ се Ъогу затекао,
„И Стевану, господару моме:
„Ни вашто га преварити небу!
„Нч за то га преварити небу.
„Али обу нъга разбіяти,
„Ано мене уз'те послушати,
„И за твоє сане казивати.“ —

Уђе слуга у биеале дворе,

И Стевану по истини каже:
„Господине Васоевићъ Стево,
„Свйный месецъ на заоду есте,
„И даница на истокъ излегла,
„Време нама есте путовати.“ —
Нъга слуга саде разбияше,
И за сане нъму казиваше.

Онда нъму Стево бесеђаше:

„Санъ е лажа, а Богъ в истина!
„Не бы ти се уставіо, слуго,
„Да бы знао из вратит'се нигда.
„Иди, слуго, те опреми конѣ,
„Довъ на себе я туримъ одело!“

Стаде Стево руо облачити;

Онъ на леђа тура рисовину,
А на прси токе и елеле,
А на главу калпакъ и челенку,
За челенку криву позлаћену,
Коя му се на чекркъ обрће,
Те казуе, кои ветаръ пуше,
И брани му одъ сунашца лице;
А на ноге мор' чое чакшире,

По чакшира ковче скупочене,
По ковчама тетреике златне. —

Докъ се Стево, юнакъ, обукао,
Дотле слуга конь опремио,
И некте му коня уковати,
Да на ньму не остане клетва. —

Они добре конь поседнуше;
Ал' за ньима изодила люба,
И на руцы чедо износила,
Па Стевану смерно беседила:
„Кадъ ты оде у бой у Косово,
„Сане мое некте послушати,
„Кодъ кога ћешъ мене оставити,
„Или мене или мушко чедо?“

Ньойзи вели Васоевићъ Стево:
„Иди у дворъ верна моя любо,
„Чедо рани, докъ одонудъ доћемъ!“

Па поћоше друмомъ широкиемъ.
Далеко њи сестра испратила,
На растанку брату говорила:
„Брате милый, Васоевићъ Стево,
„Кадъ ћешъ, брате, изъ Косова доћи?
„Да те чекамъ на друму широкомъ.“

Али Стево ньойзи одговара:
„Добро мысли и упамти, селе,
„Па погледай бьелу западу;
„Кадъ се роди одъ запада сунце,
„Онда бу ти изъ Косова доћи!“
Коня добра мимо сестру нагна,
Право оде у полъ Косово.

Кадъ онъ дође на воду Ситницу,
Ал' девойка доявила стадо,
Доявила стадо на планиште.
На глави њой калпакъ и челенка,

За челенкомъ деветъ перьяница,
И десета крива позлаћена,
Коя' но се на чекркъ обрће,
Те іой лице одъ сунашца брани.
Ньойзи Стево Божю помоћъ назва;
Она нѣму лешу приваташе:

„Здраво да си незнана войводо!“

„Ја Бога ти, лиепа дѣвойко,

„Одкуда теби калпакъ и челенка?“

Девойка му 'вако бесећаше:

„Милый брате, незнана войводо,

„Я самъ юче на ситници была,

„На ситници чуваюћи овце.

„Каде беше око пола дана,

„Докъ Ситница стиже у обале,

„Докъ протече мутна и крвава;

„Она носи ћурке и калпаке:

„И тай калпакъ међу нѣима иде.

„Я се моли Богу истиноме,

„Небы л' калпакъ краю приодіо,

„Богъ ми даде и срећа одъ Бога,

„Те ми калпакъ краю приоћаше:

„Я се саго калпакъ те довати.“

Ньойзи вели Васоевићъ Стево:

„Сестро моя, лиепа девойко,

„Додай мени калпакъ и челенку,

„Да я виђу, кога є войводе,

„Кои ли су на нѣму подписа.“

Ал' говори лиепа девойка;

„Брате милый, незнана войводо:

„Не могу ти калпакъ додавати,

„Ти ћешъ мени нѣга однивати;

„А я имамъ брата единого,

„Мила брата да му калпакъ дадемъ;

„Некъ се звали за живота свога,
„Шта в нѣму сестра задобыла,
„На Ситници чуваюћи овце.“

Збори нѣойзи Васоевићъ Стево:

„Кунемъ ти се Богомъ истиниємъ,
„Я ти калпакъ одниети небу!
„Шта ће мени калпакъ и челенка,
„Кадъ ѣ' я моя сутра останути,
„Останути на Косову бойномъ?“

Даде калпакъ на коню юнаку;
Гледа калпакъ Васоевићъ Стево,
Окрете га и два и три пута,
И десеть га полюбио пута.
Проли сузе низъ биело лице;
Даде калпакъ у руке девојцы,
Па нагони на Ситницу коня.

Када быше узъ полъ широко,
Къ Стеву слуга коня пригоняше.
И овако нѣму бесеѣаше:

„Господине, Васоевићъ Стево:
„Знати мож' ли, чїи калпакъ беше?“

Говори му Васоевићъ Стево:

„В а и с т и н а, верна моя слуго,
„Бог' ме смо се, слуго, одоцнили! —
„Оно-ї калпакъ Бошка Юговяћа,
„Найверниегъ слуге Лазарева.
„Кадъ в нама Бошко погинуо,
„Све бранећи Цара у Косову,
„Мы нећемо застанути Лазу!“

Па поѣоше мало у напредакъ;
Сусретоше брзогъ конянина,
На богату коню одъ мейдана.
Саблю носи у ливой руцы,
Коплѣ бойно подъ деснымъ коленомъ;

Десна му е одсечена рука,
Савъ му њого у крвъ огрезнуо.

Њму Стево Божио помоћъ назва:

„Божа помоћъ, брзый конаниче!
„И Бога ти, незнанъ добаръ юнакъ,
„Одъ кудъ ли си, одъ кога ли града,
„Како ли се зовешъ презименомъ?“

Њму юнакъ подъ истину каже:

„Я самъ, брате, рођенъ одъ Будима,
„На име самъ Орловићу Павле;
„Носіо самъ крстапа баряка,
„Оно нѣга изгубіо руку:
„Оста барякъ съ рукомъ у Косову!“

Тада сташе, те се полюбише,
И обадва конъ одседоше. —

Стаде ъму ране завјати,

Па га пита Васоевићъ Стево:

„Я Бога ти, Орловићу Павле,
„Кадъ си, брате, было на разбою,
„Бли нама у животу Лазо?
„Бли Лазо у бой ударао?
„Бсу ли намъ на скупу войводе;
„Бсу л' здраво и мирно войводе?“

Баседи му Орловићу Павле:

„Бсте трипутъ у бой ударао;
„Кадъ се роди на истоку сунце,
„Онда-ї Лазо найпре ударіо. —
„Съ десне стране Лазо наређуе,
„Наређуе старца Гуг-Богдана:
„Њму дае деветъ Юговића,
„И јошъ, Брате, Бановићъ Странна,
„Съ њима шалъ неколико войске.
„А съ леве старца Стоядина,
„Изъ Арија одъ мале Мораве;

„Са њимъ шалъ диете Лауша,
„На лабуду кою біеломе:
„И съ њимъ прати неволико войске.
„А остали Бани и Кнезови,
„И Войводе, кое су подъ власти,
„Сви одоше са њимъ по средини. —
„Онъ удари по средини войске,
„На Мурата цара проклетога:
„Силу ради, и разгони войску,
„Свс тражећи царева чадора;
„Ал' чадора наћи не могаше:
„Милошъ есте пріе ударіо,
„У лютини су два побратима,
„Ере га в Царе прекоріо,
„И неверомъ њѣга в назвао:
„Да онъ оће издат' у Косову.
„У то Милошъ попре ударіо,
„Подъ чадоромъ Цара распоріо,
„Царевъ чадоръ есте оборіо,
„Силу Турску много умаліо. —
„Гусе много бише и тераше,
„Млоге Турске силе потяскоше,
„Потяскоше и уполовише!
„Ни во гине, ни ко ране добы.
„Сретно было, и болъ бы было:
„Ал' издаде Вуче Бранковићу,
„Кои бѣше съ Голіе нарећенъ:
„Сви са њиме царски оклошници,
„И јошъ млога убоита войска;
„Када Царе на чадоръ удари,
„Да наклопи съ леѣа Туркомъ Вуче;
„Вукъ издаде, ударити некте! —
„Люто куне славный Кнезь Лазаре,
„Люто куне Вука Бранковића,

„И некаква Васоевићъ Стеву,
 „Одъ Сѣнице одъ села Дубице,
 „И некаква града Васице;
 „„Ей Давори! Васоевићъ Стево,
 „„За рукомъ ти жито не родило,
 „„У полю ти стадо не бляло,
 „„У двору ти чедо не плакало,
 „„Кадъ издаде у Косову Лазу.
 „„Добро ти е было кодъ Лазара;
 „„Ты си быо задоволянъ власти!“

Онда рече Васоевићъ Стево:
 „Брате милый, Орловићу Павле:
 „Я самъ главомъ Васоевићъ Стево;
 „Мени кнѣига врло позно дође,
 „А мало с' и собомъ задоцнио:
 „Но я идемъ нѣму у Косово.“

Вели нѣму Орловићу Павле:
 „Немой брате, коня сивати,
 „Зеће терай у Косово равно;
 „Айде, брате, собомъ у Косово,
 „Небы ли га жива застануо,
 „Да на теби не остае клетва,
 „И на теби и на роду твоме.
 „Докъ одморимъ ѱогу одъ мейдана,
 „Докле смиримъ срце подъ ранама,
 „Я ѱу съ раномъ у Косово иѱа.“

Нѣму вели Васоевићъ Стево:
 „Я ѱу, брате, тебе причекати,
 „Ране завит', одморити коня,
 „И самномъ ѱещъ иѱа у Косово;
 „Брѣ я рана допануо нисамъ,
 „Да те бранимъ и да те оабримъ,
 „За живота и за мое снаге:
 „Брѣ си, брате у рагама тешкимъ.“

Кадъ пошоше у Косово равво,
„Пыта Стево Орловића Павла:
„Мож' ли меня право казивати,
„Шта се после у Косову збыло?
„Кога виђе жива у Косову;
„Познаде ли кога одъ Войвода?“

Нъму вели Орловићу Павле:
„Могу теби право казивати.
„Прво виђо Юговичъ-Богича,
„И онъ носи свилень Царевъ барякъ;
„Юшъ га земљи положио ние,
„Нити в се Туркомъ покорю,
„Већъ све тера и разгони Турке. —
„И се прогна и мимо нъга прођо,
„И сусрето Бановичъ Странич;
„Ни онъ ние допаднуо рана,
„И онъ брани и себе и коня,
„И разгони на све стране Турке. —
„Одтудъ пођо мало у напредакъ,
„И я срето діете Лауша;
„Грчны рана Лаушъ допадуо:
„На лабуду седамнаестъ рана
„На Лаушу дваестъ и четири;
„Савъ му лабудъ у крвь огрезуо.
„Никако се зла остати неће,
„Нит' се Туркомъ покорити оће.“ —

Мало стаде за неко време,
Вели Павлу Васоевичъ Стево:
„Айде брже, да не одоцимо,
„Крвь пролити а не зажалити;
„Пріе Лазе главе изгубити,
„За юнаштво и за отечество,
„И рипшанску веру православну!“

Па пошоше сва три напоредо,
И стигоше у Ордію Турску,
Напоредо сва три ударише;
Съ десне стране Васоевићъ Стево,
А съ леве слуга Ванстина,
По сред' нѣи в Орловићу Павле. —
Да в коме чуда погледати,
Иа ништа чини Васоевићъ Стево:
Како в се юнакъ помаміо,
Како ли в коня налютіо,
Те разгони на алае Турке,
И іошъ брани Орловића Павла,
Ерѣ в Павлу осечена рука!

Па потеже цареву чадору,
Да бы Лазу жива застануо.
Іошге Лазо у животу беше;
Подъ чадоромъ беседи съ Муратомъ!
Нагонисе Васоевићъ Стево,
Башъ чадору силна Цар' Мурата,
Па говори свомъ цару Лазару:
„Прости мене, прости слугу мога!
„Нисамъ те издат' науміо,
„Веће съ Тобомъ мрети у Косову;
„Али самъ се царе одоцніо,
„Ерѣ в мени кнѣига позно стигла:
„У томъ самъ ти сву честь изгубіо!“

Ништа Лазо одказати неће,
Веће съ Царемъ царски бесеѣаше. —

Вратишесе терат' са Турцыма,
Па одоше до воде Ситнице,
На Ситници млогій разбой беше;
Бію Срби, ал' бію и Турцы. —
Онда рече Орловићу Павле:
„Брате милый, Васоевићъ Стево:

„Оди, брате, да се опростимо,
„Я ти, Бог-ме, погинути оћу!“
И ту Павла погубише Турцы. —

Кадъ се врати Васоевићъ Стево,
Онъ потеже Цареву чадору;
Нагонисе и два и три пута,
И Лазара у животу нађе.
Опеть Стево Нѣму проговара:
„Прости мене; прости слугу мога,
„Прости, благо, славный Кнеже Лазо!“ —
Лепо ии е опростио Лазо. —

Оде Стево крозь ррдию Турску,
На разгони на све стране Турке.
Дозива га Ваистина слуга:
„Господине, Васоевићъ Стево,
„Оди брате, да се опростимо;
„Десна ми се уморила рука,
„А оштра се сабля утупила,
„Све секући кости поприеко:
„Време дође, валя ми умрети!“
Ту е лѣга опростио Стево;
Ваистина Турцы сагубише. —

Садъ самъ оста Васоевићъ Стево.
Милый Боже, чудна ти юнака!
„Кадъ се Стево налютио беше,
Налютио и себе и дора,
Те окупи едну чету Турак',
Потера ии низъ Косово бойно,
Отера ии цркви Грачаницы,
Задужбини Краля Вукашина:
Све онъ сатре, ништа не остаде;
Нити одя, ни коня одмори. —

Отуда се натрагъ повратио,
Валя да е веће погинуо!

J. M. A.

СМРТЬ ЮВЕ ДЕСПОТА.

Разболѣ се Деспотовићъ Гово,
Уславномѣ Беркасову своемѣ,
Па дозивлѣ слугу Милутина;
„Милутине, верна моя слуго!
„Ти упрегни конѣ у хинтове,
„Па потрчи што гођ' брже можешъ;
„Крушедолу бѣлу Намастиру,
„Те ми зови могъ рођеногъ брата,
„Мого брата, Максима владику,
„И кажи му ништа незатаи,
„Да самъ се я на смртъ разболѣо;
„Пакъ одатле окрени хинтове,
„Трчи брже лѣпомъ Купинову,
„Те ми зови мою стару Майку,
„Стару мою майку Анђелию,
„Ал' іой немой право казивати,
„Да самъ се я на смртъ разболео,
„Већ' іой кажи одъ мене поздравлѣ,
„Да се я садъ на войску опремамъ,
„Па ѣ зовемъ, да ме благослови.“
То ѣ слуга хитро послушао,
Те упрже конѣ у три реда,
Оде право дивну Крушедолу,
Те казуе Максиму владици,
Да се Гово на смртъ разболѣо,
Пак' оданде окрену хинтове,
Оде право мѣсту Купинову,
Те казуе майци Анђелии,

Да се Јово на войску опрема,
Пак' е зове да га благосови. —
Вели нѣму майка Анђелија:
„Милутине наша верна слуго!
„Причекай ме тры біела дана,
„Док' умѣскимъ біеле колаче,
„И док' спреми танане кошулѣ,
„Да понесемъ на даръ моме Јови.“
Ал' говори слуга Милутине:
„Ой Бога ми Госпо Анђелија!
„Деспотъ Тебе чекати не може,
„Ер' е нѣму хитна кнѣига дошла;
„Већ' поне си у брашну колаче,
„А кошулѣ у біелу платну“
Од' ино се майцы немогаше,
Веће спреми у брашну колаче,
А кошулѣ у біелу платну,
Пак' посѣде у лаке хинтове,
Отидоше путъ равнога Срема,
Кадъ су были близу Беркасова,
И Јовове угледали дворе,
Око двора слуге гологлаве,
А пуштени конѣи по ливади,
Без' седала и без' покроваца,
Нечую се бубнѣи ни свирале,
Нат' се вию алаи баряци;
Тад' говори майка Анђелија,
„Милутине наша верна слуго!
„Кадъ се Јово на войску опрема,
„Што му слуге иду гологлаве?
„Што с' пуштени конѣи по ливади,
„Без' седала и без' покроваца?
„Што не бію бубнѣи и свирале,
„Што с' не вию алаи баряци?“

Вели вѣойзи слуга Милутине :

„Драга Госпо Майко Анђелия!

„Вала да е Господаръ на ручку,

„На у здравлѣ піе руйно вино,

„И за срећна пута Бога моли,

„Зато су му слуге гологлаве.

„Што су врани конѣи по ливади,

„Без' седала и без' покробаца,

„Пуштени су да се понапасу,

„Спремаю се далек' путовати;

„Бубњи били, пак' су и престали,

„Віјали се алаи баяци,

„Дуну ветаръ од' Фрушке планине,

„На баряке земљи положише,

Кадъ су били предъ біеле дворе,

Ту се майка яду досетила,

Кадъ улѣзе у біеле дворе,

Ал' се Јово са душицомъ бори,

Више нѣга Максиме владика,

Чати брату самртну молитву,

Кад' то виђе майка Анђелия,

Завукала кано кукавица :

„Но Јово мое ране грдие!

„Што ће Јово Сріемъ земля равна?

„Што ће Јово Твои бели двори?

„Што ће Јово Твои врани конѣи,

„Врани конѣи и сиви соколи?

„Што ће Јово твоє пусто благо?

„Што ће Јово твоя верна люба?

„Што ће Јово твоя стара майка?“

Тад' се Јово из' мртвихъ поврати,

Па мртвачлимъ проговара гласомъ :

„Сріемъ земля стећ' ће Господара,

„Ил' бољга мли ће горега;

„Мои коньи и сиви соколи,
„Моме брату Максиму владици,
„Мое благо моіой старой майцы,
„Нек' се раани и ода зла брани;
„Моя люба, ал' е рода туѣа,
„Она ме е често опадала
„Моме брату Максиму владици, :
„Деспоть Гово ходи по Сриему,
„Те онъ любви Сриемкинѣ пладе,““
„Ал' ни нъойзи жао неучинте, :
„Подайте іой тры товара блага,
„Нек' се рани док' е среѣа наѣе,“
То изусти Деспотовиѣ Гово,
То изусти, а душу иссусти.

МАРГИТА ДЕВОЙКА И РАЙКО ВОЙВОДА.

Іоштъ зорица ніз забълила,
Ня даница лица помолила,
А одъ дана ни помена нема.
Пошетала Маргита девойка
У Сріему по Сланом - камену
Предъ дворима Змай-Деспотовима,
Рано шета, а танко попъва,
И у песни кучіаше Райка:
„Богъ т' убіо! Воевода Райко!
„Чим' ти поста войвода на Срему,
„Тако нама Турцы додіаше;
„А докъ беше воевода Мирко,
„Мы турчина нигде и нечусмо,
„А камо ли очима види смо,
„Турцы нама данасъ додіаше,
„Турски коньї ноге искидаше,
„Водаюй' ихъ ютромъ и вечеромъ,
„На плочама полъ разніеше,
„Међу њи се цида и лобуда,
Тако пева Сремкина девойка,
Она мисли нико є неслуша.
Ал' то Райко и слуша и гледа,
Па дозива Маргиту девойку:
„Селе моя Маргита девойко!
„Немой влети воеводу Райка;
„Ціта ће коме учинити Райко?

„Шта ће себе, шта ли ће Сріему?
„А шта ли ће у Срему турцима?
„Докле беше воєвода Мирко,
„Бѣше тада много воєвода,
„По нашимъ редомъ градовима;
„Па ме чекай Маргита девојко,
„Стани мало, да ти кажемъ право.
„Све войводе и градове редомъ:
„На беломе граду Дмитровици,
„Онде беше стараць кузун-яньо,
„Бѣше нѣму сто и триєсть лѣта;
„На Поцерю покрай воде Саве,
„Онде беше Обилићъ Милошу,
„Везиръ бѣше Славноме Лазару;
„А на ономъ, на Бѣломе граду,
„Онде бяу два Якшића млада,
„Якшићъ Дмитаръ, и братъ му Степане;
„На біелу граду Смедереву,
„Онде бѣше стари деспоть Ћурђе
„Са нѣгова два сына вриєдна:
„Са Степаномъ а и са Гргуромъ;
„А на оной на равной Ресави;
„Онде беше войвода Стеване;
„На Сталаћу на високой кули,
„Онде беше войвода Годоре:
„На Крушевцу граду біелому,
„Онде беше Славны кнез-Лазаре:
„А са сыномъ высокимъ Стеваномъ;
„На Прокуплю граду біеломе,
„Онде беше стари Юг-Богдане
„Съ деветъ свои сына Юговића;
„На біелу гладу Куршумлій
„Онде бѣше Бановићъ Страхиня;
„На Топлици на води студеной,

„Онде беше Топлица Милане;
„А на оной равной Косайници,
„Онде беше Косанчић' Иване;
„А на Нишу граду біеломе,
„Тамо бѣше войвода Станиша;
„На Тимоку златномѣ потоку,
„Ту біяху двіе воеводе,
„Єдно Бѣлићъ, друго Златнокошићъ,
„На Видину граду біеломе,
„Онѣ бѣше Старац-Владиславе,
„А на ономъ равномѣ Банату,
„Онде бѣше Милоше Велмусу;
„На нашему пространу Срієму,
„Овде бѣше Мирко воевода;
„На біелу граду Вучитрну,
„Ту біяше Войвода Воине.
„Са тры сына три Воиновича,
„На Загорю мѣсту питомомѣ,
„Онде беше Лютица Богдане;
„На Пазару граду біеломе,
„Ту біяше Реля Крилатовић';
„На Сѣницы на равной Паланци,
„Онде бѣше войвода Стеване;
„А на оной, на Босни поносной;
„Тамо беше Бошињо Бошнянине;
„А са братомъ Дели-Радивоємъ.
„На Травнику граду біемомѣ,
„Онде беше Бранковићу Вуче,
„Везиръ беше Славномѣ Лазару;
„А на ломной на Ерцеговини,
„Онде беше Херцеже Степане,
„На біелу граду Пиритору,
„Онде беше Момчило войвода.
„С' деветъ браће с' деветъ воевода.

„На Цетиньи на води дебелой,
„Онде бяу два бега голема:
„Иван-Бего и с' нымъ Обрен-Бего,
„Оба два су турцы потурчили,
„На ономе ломну Шекулару,
„Онде беше Петаръ Шекулараць,
„А на Скадру на води Бояни,
„Онде беше Вукашине крало,
„А са братомъ войводомъ Угльшомъ,
„И са братомъ Гойкомъ воеводомъ.
„На Призрену мѣсту питомоме,
„Онѣ бѣше Србскій Цар-Степане
„А са сыномъ некимъ Урошемъ;
„На ономе равномъ Дукаћину,
„Ту ти бѣа Лека капетане;
„А на ономъ на Косову равномъ
„Онде бѣше войвода Мияйло;
„На Софій граду бѣломе,
„Онде бѣше Грчићу Манойло;
„На Кратову граду бѣломе,
„Онде беше Кратоваць Радоня,
„На бѣлу граду Куманову,
„Онде бѣше Бего-Константјане;
„На Солуну граду бѣломе,
„Онде бѣше Войвода Дойчине;
„На Прилипу граду бѣломе,
„Онде беше Кралѣвићу Марко. —
„Пачу: Селе, Маргита девојко!
„Све то бяу наше Воеводе,
„Све су были, па су преминули,
„Кой, Селе, они починуше,
„А кой ли они изгинуше,
„Данасъ тога нема ни єднога.
„Самъ остаде у Сріему Райке,

„Као суво дрво у планини;
„Шта ће себе, шта ли ће Срему?
„А шта ли ће у Срему турцима?
Па извади ноже одъ пояса,
Удари се посредъ срца жива,
Мртавъ паде на земљицу црну,
Райко паде, Маргита допаде,
Пишти люто, као змія люта:
„Браћо моя, Србске воеводе!
„Како бисте, како преминусте,
„А како ли робљъ остависте,
„Робљъ ваше све турско подножъ
„Намастири турске сгорелице.“
Па довати Райкове ножеве,
Удари се посредъ срца жива,
Мртва тужна покрай Райка паде.
Тако гину и премину Србинъ,
И цвиѣтъ му паде одъ юнака,
Тер' остаде самъ невео коренъ,
У бешикахъ дечица нејка,
Богъ ће дати, те њ' и ова порастити,
Богомолъ и предкове свог осветити,
Па протећи вода, куда є и текла,
Кано и' Србска ћерка рекла. —

ПОЧЕТАКЪ БУНЕ ПРОТИВЪ ДАХІЯ.

Боже милый! чуда великога!
Кадъ се хѣаше по земљи Србія,
По Србія земљи да преврне,
И да друга постане судія,
Ту Кнезови нису ради кавзи,
Нит' су ради Турцы изъ лице,
Ал' е рада сиротиня рая,
Коя глоба давати не може,
Ни трпяти Турскога зулума;
И ради су Божіи у годницы,
Ерѣ в крвца изъ землѣ проврела,
Земанъ дош'о валя воєвати,
За крстѣ частный крвцу пролѣвати,
Свакій свое да покае старе.
Небомъ светцы сташе воєвати
И прилике различне метати
Выш' Србіе по небу ведроме;
Ваку прву прилику вргоше:
Одъ Трипуна до светога Ђурђа
Сваву ношцу мѣсець се хваташе,
Да се Србљи на оружѣ дижу,
Ал' се Србљи дигнуть не смѣдоше.
Другу светцы вргоше прилику;
Одъ Ђурђева до Дмитрова дана
Све баряцы крвави идоше
Выш' Србіе по небу ведроме;

Да се Србљи на оружъ дижу,
Ал' се Србљи дигнут' не смѣдоше.
Трећу светцы вргоше прилику:
Громъ загрми на светога Саву
(У средъ зиме, кадъ му време нѣ),
Сину муня на частне вериге,
Потресе се земля одъ истока,
Да се Србљи на оружъ дижу,
Ал' се Србљи дигнут' не смѣдоше.
А четврту вргоше прилику:
Выш' Србіє на небу ведроме
Ухватисе сунце у пролѣће,
У пролѣће на светогъ Трипуна,
Бданъ данакъ три пута се хвата,
А три пута игра на истоку.
То гледаю Турцы Біоградцы,
И изъ града сви седамъ дахія:
Аганлія и Кучукъ - Алія,
И два брата два Фочића млада
(Мехмедъ - Ага и съ нѣмѣ Мусъ - Ага),
Мула-Юсуфъ великій дахія,
Дервишъ-Ага градскій таинція,
Стараць Фочо одъ стотине лѣта,
Све седамъ се састало дахія
Біограду на Стамболъ-капіи;
Огрюли сверлетли бинѣише,
Сузе роне а прилике гледе:
„Алахъ кардашъ! чуднієхъ приликахъ!
„Оно іюлдашъ, по насъ добро нѣ.“
Па одъ яда сви седамъ дахія
Начинише одъ стакла тепсію,
Заграбише воде изъ Дунава,
На Небойшу кулу изнесоше,
На врхъ куле вргоше тепсію,

У Тепсію звѣзде похваташе,
Да гледаю небеске прилике,
Што ће нѣма быти допослѣдка,
Око њѣ се састаше дахіѣ,
Надъ тепсіомъ лице огледаше,
Кадъ дахіѣ лице огледаше,
Све дахіѣ очима виђеше,
Ни на єдномъ главе не быаше.
Кадъ то виђе све седамъ дахіѣ,
Потегоше нацакъ одъ челика;
Те рабише одъ стакла тепсію,
Бацыше є низъ бієлу кулу,
Низъ бієлу кулу у Дунаво,
Одъ тепсіѣ некъ потрошка нема.
Па одъ яда сви седамъ дахіѣ
Пошеташе брижни невесели
Низъ Небойшу кулу Яшићеву,
Одшеташе у кафу велику,
Пакъ сѣдоше по кафи великой,
Све сѣдоше єданъ до другога,
Старца Фочу вргли у зачелѣ,
Бієла му брада до пояса;
Пакъ повика све седамъ дахіѣ:
„Къ нама брже хоце и ваизи!
Понесите кнѣиге индієле,
Те гледайте што намъ кнѣиге кажу,
Што ће нама быти допослѣдка.“
Потекоше хоце и ваизи,
Донесоше кнѣиге индієле;
Кнѣиге гледе, грозне сузе роне,
Дахіѣма овако говоре:
„Турцы браћо, све седамъ дахіѣ!
Вако нама индієли кажу:
Кадъ су наке бывале прилике

Выш' Србїе по небу ведроме,
Ев' одъ онде петъ стотин' година,
Тадъ е Србско погинуло царство,
Мы смо онда царство задобыли,
И два влашка цара погубили:
Константина наредъ Цариграда
Ужрай Шарца, укрї воде хладне,
И Лазара на полю Косову;
Милошъ уби за Лазу Мурата,
Ал' га добро Милошъ не дотуче,
Већъ све Муратъ у животу бѣше
Докъ мы Србско царство освоисмо,
Онда себи везире дозвава:
Турцы браћо, лале и везири!
И умрїехъ, вама добихъ царство,
Него ово мене послушайте,
Да вамъ царство дуговѣчно буде:
Вы немойте раи горки быти,
Веће раи врло добри буд'те;
Некъ е харачъ петнаестъ динарїй,
Некъ е харачъ и тридестъ динарїй;
Не износ'те глоба ни пореза,
Не износ'те на раю бїеде;
Не дирайте у нѣихове цркви,
Ни у законъ, ниги у поштењъ;
Не ћерайте освети на раи,
Што е мене Милошъ распорїо,
То е срећа войничка донела:
Не може се царство задобити
На душеку све духанъ пушећи;
Вы немойте раю разгонити
По шумама да одъ васъ зазире,
Него паз'те раю њо сынове;
Тако ће вамъ дуго быти царство;

Ако л' мене то непослушате,
Већъ почнете зулумъ чинит' раи,
Вы ѣт' онда изгубити царство.
Царъ умрѣ, а мы остадосмо,
И мы нашегъ цара неслушасмо,
Већъ великій зулумъ подигосмо:
Погазисмо нѣихово поштенъ,
Свакояке бѣде износисмо,
И на раю глобе навалисмо,
И грѣхоту Богу учинисмо.
Садъ су 'наке постале прилике,
Садъ ѣе нетко изгубити царство;
Не бойте се краля ни єднога,
Краль на цара ударити неѣе,
Нити може кралѣвство на царство,
Єрѣ в тако одъ Бога постало;
Чувайте се рае сиротынѣ;
Кадъ устане кука и мотика,
Быѣе Туркомъ по медіи мука,
У Шаму ѣе ваде проплакати,
Єра ѣе ихъ рая уцвѣлити.
Турцы браћо све седамъ дахія!
Тако наши инцієли кажу,
Да ѣе ваше куѣе изгорѣти,
Вы дахіє главе погубити;
Изъ огнѣишта прониѣ ѣе вамъ трава,
А мунаре попаст' паучине,
Ни ѣе имат' ко єзанъ учити;
Кудъ су наши друми и калдрме,
И куда су Турцы пролазили
И съ коньскіємъ плочам' задирали,
Изъ клина ѣе провикнути трава,
Друмови ѣе пожелѣт' Турака,
А Турака ниѣе быти неѣе.

Тако кнѣиге инѣиели кажу.
Кадъ то чуше сви седамъ дахія,
Све дахіе никомъ поникоше
И преда се у землю погл'аше,
Съ кнѣигомъ незна нико бесѣдити,
Ни како ће кнѣизи одказати,
Старацъ Фочо под'авіо браду,
Па в бѣлу са зубима гризе,
Ни онъ незна съ кнѣигомъ бесѣдити,
Већъ се и онъ томе послу чуди;
Не пониче Фочићъ Мехмедъ-ага,
Не пониче, већъ юлакъ покличе:
„Дишеръ море, хоѣе и ваизи!
Мол'те Бога и езанъ учите
Свакій данакъ а све по петъ пута,
Не брин'те се нама дахіяма;
Докъ в нама здравля и памети,
И докъ намъ в Біоградскогъ града,
Мы смо кадри управити градомъ,
Око града сиротиньомъ раіомъ.
Кадъ Кралъви на насъ войштит' неће,
Како ће намъ рая досадити,
Кадъ насъ има у седамъ дахія
У свакога по магаза блага,
Каква блага? све мека дуката,
А све пуста блага лежећега;
У насъ, браћо, четири дахіе,
Аганліе и кучукъ Алие,
И у мене и Мула-Юсуфа,
У свакога има пуста блага
Небровна по двіе магазе;
Насъ четири када устанемо,
Устанемо наногѣ лагане,
А магазе благомъ отворимо,

Просућемо рушпе по калдрми,
На дукате покупити войску;
Насъ четири велике дахіе
На четворо раздѣлити войску,
На четворо, к'о четири брата,
Поћи ћемо изъ нашега града
Крозъ нашієкъ седеми'єсть нахіа,
Изсѣћ' ћемо све Србске кнезове,
Све кнезове Србске поглавице,
И кметове што су за потребе,
И попове Србске учитель,
Само луду ћецу оставити,
Луду ћецу одъ седамъ година,
Пакъ ће оно права бити рая,
И добро ће Турке послужити.
Докъ погубимъ кнеза Палалию
Изъ лісна села Бегалѣице,
Онъ е паша а я самъ субаша;
Докъ погубимъ и Јована кнеза
Изъ Ландова села маленога,
Онъ е паша, а я самъ субаша:
И Станоя кнеза изъ Зеона,
Онъ е паша а я самъ субаша.
Докъ погубимъ Стеву Яковлѣва
Изъ Лівчагнѣзда хайдучкога,
Онъ е паша, а я самъ субаша;
И Јована кнеза изъ Крснице;
Докъ погубимъ до два Чарапића
Изъ Потока Бѣлогъ одъ Авале,
Кой су кадри на Врачаръ изићи,
У Біоградъ Турке ватворити,
Они е' паше, а я самъ субаша;
Докъ погубимъ Црнога Ђорђія
Изъ Тополе села поносите,

Кои съ Бечкимъ тргуе ѿсаромъ,
Онъ е кадаръ сву цебану купитъ
Одъ біела града Варадина,
И оружъ што е за потребе,
Онъ е кадаръ на насъ завойштати,
Онъ царуе, а я субашуемъ;
Докъ погубимъ протопопъ Николу
Изъ лісна села Ритопека,
Онъ пашуе, а я субашуемъ;
Докъ погубимъ ѿорѣія Гузюю.
И нѣгова брата Арсенія,
Изъ лісна села Желѣзника,
Кой е кадаръ Топчидеръ затворитъ
Докъ погубимъ протопопа Марка
Изъ лісна села Остружнѣце,
Онъ е паша, а я самъ субаша,
Докъ погубимъ до два игумана:
Хаѣи Ђеру и Хаѣи Руѣима,
Кои знаду злато растапати
И са нѣима ситне кнѣиге писатъ,
Насъ дахѣ цару опадати,
Око себе раю сѣтовати,
Они паше, а мы смо субаше;
Докъ погубимъ Бирчанинъ Илію,
Оборъ-кнеза исподъ Меѣедника,
Ево има три године дана
Одъ како се врло посилю:
Кудъ гоѣъ иде, све врхата яше,
А другога у поводу води;
Онъ буздованъ о увкашу носи,
А бркове подъ калпакомъ држи;
Онъ Турчину неда у кнежину,
Кадъ Турчина у кнежини наѣе,
Топузомъ му ребра испребія,

А кадъ Турчинъ стане умирати,
А онъ виче на своє хайдуке:
Море, слуге! тамо пасче бац'те,
Їе му гавранъ кости наћи неће;
А кадъ нама пореза донесе,
Подъ оружѣмъ на диванъ изиђе,
Десну руку на ятаганъ метне,
А лѣвомъ порезу додае:
Мехмедъ-ага, ето ти порезе,
Сиротиня теб' в поздравила
Више теби давати не може;
Я порезу започнемъ броити,
А онъ на ме очима стрієля:
Мехмедъ-ага! заръ ћешъ в броити?
Та я самъ в едномъ изброіо;
А я више броити не сміємъ,
Већъ порезу у край себе бацымъ,
Едва чекамъ да се скине бѣда,
Еръ не могу да гледамъ у нѣга:
Онъ в паша а я самъ субаша;
Докъ погубимъ кнеза Грбовића
Изъ лієпа села Мратишића,
Онъ в паша, а я самъ субаша.
Докъ погубимъ и Алексу кнеза
Изъ лієпа села Бранковине,
И Якова брата Алексина:
Царъ и ћесаръ кадъ се завадише,
Кодъ ћесара обрштери быше
И носише одъ злата кашкете,
Плѣннише све Турске паланке,
Поробише, ватромъ попалише;
Царъ и ћесаръ кадъ миръ учинише,
А они се цару предадоше,
И кодъ цара кнезови посташе,

Многе Турке цару опадоше,
Седамъ паша што су опанули,
Опанули, па ихъ поморили:
Они паше, а мы смо субаше;
Докъ погубимъ кнеза Тавнавскога,
Изъ Лютица Станка обрѣ - кнеза;
Докъ погубимъ кнеза Мачванскога,
Съ Богатића Маршиновићъ Лазу,
Онъ ѣ паша, а я самъ субаша;
Докъ погубимъ кнеза Поцерскога,
Съ Метковића Ружичићъ Михайла,
Онъ ѣ паша, а я самъ субаша;
Докъ запалимъ Рачу украй Дрине,
И погубимъ Хаџи - Мелентија,
Кой ѣ ишо преко мора синѣгъ,
Те ѣ влашку ѣабу полазио,
Пакъ се узгредѣ у Стамболѣ свратио,
И одѣ цара ферманѣ излагао
За стотину жутѣхъ дуката,
Да власима богомолю гради,
Да ѣ гради за седамъ година,
Начини ѣ за годину дана,
Ево нама шесть година дана,
Како зида покрай цркве куле,
А у куле набавля џебану
И по мраку топове привлачи;
Видишь, јолдашь, да се нечемъ нада!
Пакъ ѣемъ онда заѣи крозь нахѣ;
Те изсѣѣи све Србске кметове,
Како бы намъ рая додѣяла?
Све дахѣ на ноге скочише,
Мехмедъ-аги сви се поклонѣше:
„Хвала јолдашь, Фочићъ Мехмедъ-ага!
Твоя паметь пашовати може,

Мы ћемо те паномъ учинити,
 Тебе ћемо свагђе послушати.“
 Стараць Фочо поче говорити:
 „Нуто момка! и нуто паметя!
 Съ коіомъ рѣчи на пашалукъ сѣде!
 Узми сынко, Фочићъ Мехмедъ-ага,
 Узми сламе у біелу руку,
 Махни сламомъ прено ватре живе:
 Или ћешъ ватру са тимъ угасити,
 Или ћешъ е вейма распалити?
 Вы можете и Богъ вамъ е дао,
 Тако силну покупити войску,
 И поћћете, сынко, крозь нахіе;
 Едногъ княза преваритъ можете
 И ва вѣру нѣга домамити;
 Свою ћете вѣру изгубити,
 Едногъ посѣћъ, а два ће утећи,
 Два посѣцы, четири одоше,
 Они ће вамъ куће попалити,
 Вы дахіе одъ нѣихъ изгинути.
 Алъ вы тако немойте радити,
 Него мене старца послушайте:
 Я самъ глед’о у нашемъ инцилу,
 Ово наше дуго быти неће,
 Него ће се промѣнити царство,
 Већъ се сынко, подобрите рай:
 Одъ харача рай одпустите.
 Некъ е харачъ, к’о што Муратъ рече;
 Проћите се глоба и пореза;
 Съ князовима вы се побратите,
 Князовима хате покланяйте,
 Кметовима осреднѣ парише,
 Съ поповима у дослуку буд’те,
 Не бы л’ и мы увъ нѣихъ преживѣли,

Бра наше дуго быти неће.
 А шта ће вамъ више пусто благо?
 Да мелѣте, изѣст' неможете.“
 Ал' говори Фочийъ Мехмедъ-ага:
 „Мой бабайко не слушамаъ те старый.“
 То изрече, а на ноге скочи,
 А за нѣме остале дахіе,
 Пакъ на граду бацѣше топове,
 На дукате покупише войску.
 Нѣихъ чѣтыри велике дахіе:
 Аганлія и Кучукъ - Алія,
 Мула-Юсуфъ, Фочийъ Мехмедъ - ага,
 На чѣтворо раздѣлише войску
 Нѣихъ чѣтыри, ко чѣтыри брата,
 Па на граду отворише врата,
 И одоше съ войскомъ по теѣтишу
 Крозъ нѣиховихъ седамн'естъ нахія.
 Првогъ Србскогъ кнеза преварише:
 Домамише кнеза Палалию
 И у Гроцкой нѣга погубише;
 И Стояна кнеза изъ Зеока
 Преварише, па га погубише
 У нѣгову двору біеломе.
 Преварише Марка Чарапића,
 Преварише тега погубише;
 И Гагића Янка булюбашу
 Изъ Болеча села маленога.
 Погубише кнеза Теофана
 Изъ Орашия Смедеревске Нах'е;
 Па и кнеза Петра изъ Ресаве
 Преварише Митл Булюбашу
 Изъ Липовца близу Крагуевца,
 Те и нѣга млада погубише.
 Моравцыма цркви допадоше,

И ту Хади - Ђера погубише,
 А Руфима у градъ опремише,
 И у граду нѣга погубише.
 Мехмедъ-ага у Валѣво дође:
 Грбовићъ се бѣше осѣтио,
 Па Грбовићъ на страну побѣже,
 А дође му обрѣ - кнезь Алекса,
 И дође му Бирчанинъ Илія,
 Обоицу хвата Мехмедъ - ага,
 Біеле имъ савезао руке,
 Па ихъ води на мостъ Колубари;
 А кадъ виђе обрѣ - кнезь Алекса,
 Да ће Турцы оба погубити,
 Тад' онъ рече Фочићъ Мехмедъ - аги:
 „Господару, Фочићъ Мехмедъ - ага!
 Поклони ми животъ на мейдану,
 Ево теби шесетъ кеса блага.“
 Мехмедъ - ага говори Алекси:
 „Не могу те, Алекса, пустити,
 Да ми дадешъ и сто кеса блага.“
 Ал' бесѣди Бирчанинъ Илія:
 „Господару, Фочићъ Мехмедъ - ага!
 Ево теби и сто кеса блага,
 Поклони ми животъ на мейдану.“
 Вели нѣму Фочићъ Мехмедъ - ага:
 „Не будали, Бирчанинъ Илія!
 Тво бы горскогъ упустио вука?“
 Мехмедъ-ага викну на целата,
 Целатъ трже саблю исподъ скута,
 Те Илія одсіече главу;
 А Алекса сѣде на ѣупрїю,
 Па овако поче говорити:
 „Богъ убіо свакогъ хришћанина,
 Кои држи вѣру у Турчану!

Ахъ Якове мой рођеный брате
 Ты не држи вѣре у Турцыма,
 Ђе с' удесишь, удри се съ Турцыма.*
 Юштъ Алекса говорити хѣше,
 Али целать говорит' не даде,
 Трже саблю, одсѣче му главу.
 Када до два кнеза погибоше
 На ѣуприѣ насредъ Колубаре:
 Кнезь Алекса, Бирчанинъ Илія,
 Хаџи-Руѣимъ на средъ Біограда,
 Едногъ дана, а еднога часа,
 Выш' нѣихъ ярхо помрчало сунце.
 Мехмедъ-ага конаку похити,
 Не бы л' іошь когъ Срба застануо,
 Да іошь бира ѣекогъ да посѣче;
 Ал' кадъ Срби жалость опазише,
 Изъ чаршів на махъ побѣгоше,
 Мехмедъ - аги ни еданъ не дође.
 Кадъ то виђе Фочићъ Мехмедъ - ага,
 Одмахъ позна, да горе уради,
 И одмахъ се бѣше покајо,
 Ал' се веђе доцканъ покајати,
 Већъ повика дванаестъ делія,
 И Узунъ свога кафеџію:
 Чуєте ли, мои соколови!
 Брзо добре конѣ посѣдните,
 Пакъ трчите у село Тополу,
 Не бы л' Црногъ погубили Ђорђа;
 Ако ли намъ садъ утече Ђорђе,
 Нека знате добра быти неђе.*
 Кадъ то чуше дванаестъ делія,
 Одмахъ добре конѣ посѣдоше,
 И предъ нѣима Узунъ кафеџія,
 Отидоше у село Тополу

У суботу уочи нећельъ ;
 На освитакъ нећельи дошоше
 Пріе зоре и біела дана,
 И Ћорћійне обколише дворе,
 Ударише съ обадвіе стране,
 А са двіе стране повикаше :
 „Изић' амо, Петровићу Ћорће!“
 Тко ће люта змая преварити?
 Тко ли нѣга спаваћива наћи?
 Ћорће се є юнакъ научіо
 Пріе зоре свагда уранити,
 Умити се и Богу молити,
 И попити по чашу ракіе :
 Бѣше Ћорће пріе ураніо
 И отишо у донѣ подруме.
 Яви имъ се млада Ћорћійница :
 „Да Богъ съ вама, Турцы, ноћасъ быо !
 Шта тражите овђе у то доба ?
 Ћорће сада предъ кућомъ быяше,
 Ту садъ бѣше, пакъ некудъ отиде,
 А я незнамъ, кудъ є отишао.“
 А то Ћорће и гледа и слуша.
 Кадъ є Ћорће изброіо Турке,
 Чашу попи, а пушку подпраши,
 Узе доста праха и олова,
 Па изиће своему обору
 Међу своихъ дванаестъ чобана ;
 А кадъ дође чобане избуди,
 И овако чобанима рече :
 „Браћо моя, дванаестъ чобана!
 Устаните, оборъ отворите,
 Изъ обора исћерайте свинѣ,
 Нека иду куда коме драго ;
 А вы, браћо, мене послушайте,

И шарене пушке подпраните;
Ако Богъ да, те се оно стече,
Што самъ данасъ радит' наумію,
Честите ъу васъ све учинити,
Оковати у сребро и злато,
А у свилу обућ' и кадиѳу.“
Сви чобани едва дочекаше,
Исѣраше свинѣ изъ обора,
Пакъ шарене пушке подпрашише,
На махъ они за Ћорѳомъ поѳоше.
Оде Ћорѳе право своме двору;
А кадъ Турке съ чобанима виѳе,
Онда Ћорѳе овако говори:
„Чувте ли, дванаестъ чобана!
Свакій яко гл'айте по Турчина,
Ал' немойте пушака метати,
Докле моя найпріе не пукне,
Я ъу гледат' Узун Мехмеда,
Виѳеѳете, што ѳ' одъ нѣга быти.“
То изрече Петровиѳу Ћорѳе,
Земљи паде, пушцы огань даде,
Пуче пушка, остат' пуста неѳе;
ѳе в гледо Ћорѳе, погодію,
Мртавъ паде Узунъ са кулана.
Кадъ то виѳе дванаестъ чобана,
На махъ пуче дванаестъ пушака:
Мртвыхъ паде онѳе шесть Турака,
Шесторица на коньма побѣже.
На махъ Ћорѳе викну по Тополи,
Те сакупи іоште више дружтва,
Све по трагу Турке поѳераше,
До Сибнице села доѳераше,
И ту Турцы у ханъ побѣгоше,
Ками майцы да остати могу!

Ту ихъ Ћорђе обколи са друштвомъ,
 Па онъ викну у село Сибницу,
 Сибничани сви му долећеше;
 Ту се саста стотина юнака,
 На махъ Србљи хана запалише,
 И троица Турак' изгорѣше,
 А троица предъ њихъ истрчаше,
 И Србини сва три погубише.
 На све стране Ћорђе књиге посла
 У свихъ градскихъ седамн'естъ нахиа
 На кметове селске поглаваре:
 „Свакій свога убијте субашу;
 Жене, ћецу у сбѣгове крїйте.“
 Кадъ то чуле Србске поглавице,
 На махъ они послушаше Ћорђа:
 Сви скочише на ногу лагане.
 Припасаше свїетло оружъ,
 Свакій свога убише субашу,
 Жене, ћецу у сбѣгъ одведоше.
 Кадъ в Ћорђе Срблъ узбунїо
 Онда Ћорђе прѣђе крозъ нахию,
 Па попали Турске карауле,
 И обори Турске теа ериче,
 И удари на Турске паланке,
 Све паланке онъ Турске попали,
 Женско, мужко, све подъ мачъ удари,
 Тежко Срблъ съ Турцьма завади,
 Турцы мысле, да в рая шала;
 Ал' в рая градовима глава;
 Уста рая, к'о изъ земль трава,
 У градове саћераше Турке;
 Трчи Ћорђе одъ града до града,
 И грађане свагђе довикуе:
 „Чуете ли, вы Турцы грађани!

На градов'ма отворайте врата,
 Измећ' себе дайте зулумћаре,
 Ак' хоћете мирни да будете:
 Да градове цару неқваримо;
 Ёрѣ ако ихъ вы дати не ћете,
 Измећ' себе Турке зулумћаре,
 Те градове рая начинила,
 Градила ихъ по деветъ година,
 Кадра ихъ е за данъ оборити
 И са царемъ навгу заметнути;
 А када се съ царемъ завадимо,
 Да устане сви седамъ кралѣва,
 Да насъ мире, помирит' насъ неће:
 Бићемо се море до еднога.“
 Тад' грађани сузе пролѣваху,
 И ђорђија вако говораху:
 „Бегъ ђорђије, одъ Сербіе главо!
 Даваћемо, штогоћъ рая иште,
 Не кварите царевыхъ градова,
 Ни са царемъ замећите навге,
 Мы даћемо Турке зулумћаре.“
 Па грађани устадоше Турцы,
 На градове отворише врата,
 Измећ' себе даю зулумћаре,
 Зулумћаре изѣлице Турке,
 Предаю ихъ у Србиньске руке.
 Боже милый и Богородице!
 Када Србљи докопаше Турке
 Зулумћаре у біеле руке,
 Па ихъ сташе Србљи разводити
 Преко поля безъ свіеихъ альбина:
 Безъ ћурака и безъ антерія,
 Безъ сарука, у малымъ капама,
 Безъ чизама и безъ еменія;

Голе, босе топузима туку:
„Море, баша! кам' пореза наша?“
У по поля Ћорђе саблю вади,
Зулумћарске одсієца главе.
А кадъ Ћорђе изсієче Турке,
Изсієче Турке зулумћаре,
Онда Ћорђе у градове уђе;
Што бы Турак' по градов'ма б'льымъ,
Што бы Турак' за с'єче, изс'єче;
За предає што бы, то предаде;
За крштєня што бы, то искрєти.
Кадъ є Ћорђе Србіомъ завлад'о,
И Србію крстомъ прекрстїо,
И своїємъ крыломъ закрыліо
Одъ Видина пакъ до воде Дрине,
Одъ Косова те до Біограда,
Вако Ћорђе Дрини говорїо:
„Дрино водо! племенита међо
Измеђ' Босне и измеђ' Србіє!
Наскоро ће и то време дођи,
Када ћу я и тебека прећи,
И честиту Босну полазити.“

Почитаємый Г. Стаменковићу!

Главногъ Србско - Народногъ Одбора у Сремскій Карловцы постоећегъ, одъ 14 Мая т. г. позывъ, и у мене в поштрио вашу опомену: да ми в дужность по могућству ступити у брой бранителя Славено-Србске Народности.

Но као я — прелетаюћи само духомъ одъ стана до стана, и пошлюћи Цару царева топле молитве, да бы имъ Онъ своимъ благословомъ еднодушнѣ утврдю, а своимъ Помазаницыма духъ правдолюбія подарю, — кудъ бы тамо, већъ опетъ у благайницу народню, то естъ песме и повѣстницу; ер' у нѣма в: сво сокровиште, свако приманѣ и даванѣ, све хвале и мане наше. —

Међутимъ пред-избравши песме, за слободу и православіе оживотвораваюће, особито ону часть, коя се повѣстница у школи и непредав, нити међу собомъ и пѣвача толико има, извадимъ ове четири, изъ разни печатани пѣванія, коя полимъ дайте препечатати, у књижице везати, а потомъ ихъ триста комада, Предпохвалѣнога Одбора расположенію доставити, — и ахъ благо ономъ, кои може више той свѣтнѣи на олтарь принети! —

Но као што су свестручне потребе Нѣне, тако в и народъ обилно с' прилозима богатъ; ер', и неяко детенце, носећи бранительнма народности у тиквицы воде, да утоле жећъ, и гасећи сукіе неприятельске, ил' измождена Бака, пристаюћа за нѣма са завоима, да имъ у нужди ранне обвія; есу усрдни приложницы. Па ако овима и недопадаю признавице смртни; и нѣова заслужена имена не билѣже у читулѣ безсмртія, опетъ свѣти кралѣви и цареви, угодницы Божій, кои Му се за све свои вѣрне потомке, непрестано моле, па и самъ свевышнѣи, кои в казао: „Богу Божію, а Цару царю дайте:“ испунителѣ Нѣгове свѣте заповести, іоштъ овде на земљи заступа ће и подпомагати, а на ономъ свѣту достойно наградити; ербо, кои народъ изгуби языкъ, тай се не уме Богу ни молити; а кога подайника више нѣа без' разлога, глобе и гуле, тай нема ништа ни цару дати. —

Та наипосле штоно Велизаріе реко: „нека нико непомишля, да в и общество якада тако убого, да неможе довольно заслуге наградити.“ —

Овде ми се и сами ван-исторични, но изъ вѣрны пре-
данія, прииѣри стичу, сврѣчь:

Кадъ су Србїянцы, уставши противу Дански угнѣтеиѣ,
без надежде избавленію, спасеніе себи прибавляли в 1806. г.
варошъ Бѣоградску већъ завладали, дођу имъ нека собраћа
изъ Аустріе на честито, састану се на варош-капій, поздра-
ве и далъ за ставъ упытаю; на што ће главомъ Карађорђе
рећи: „хвала Богу и царевима добро смо, тек' ков-куде, ва-
ля намъ іошть путовати а омало смо заире-разуме се какъе —“
Онда еданъ одъ гостию одна потегне изъ свога шрайб-бихла
и онде преко латова пружи му десетъ банки по хиляду тада-
ньи форинти, и по томе се опросте. Србїя приложнику своѣ
по краткомъ времену преда хиляду вепрова, а доцнѣ и два
сыва ухлѣби.

А у 1716. г. кадъ се граница између христана и тура-
ка, Тисомъ преко Сланѣашена и Митровице у Саву постоя-
ша, ниже спустила, и кадъ су христанѣ Текишваръ, у коше
се турцы бѣу яко укрепили, два месеца у обсади држали; на
потражену у то доба помоћъ, воіомъ бы се обсадители за
некій данъ издржавали, док' с' вышшегъ места надлежна ка-
са нестигне: Милета изъ Петке Пожаревачке, подне се гла-
внокомандуюћему едну суму новаца; за кою му се у накнаду
по освоенію Баната, даду баштине: Маргета, Малаый и вели-
кій — Гай.

О! Кадъ бы Богъ дао, да достохвалномъ Малетиномъ
прииѣру, и племенито нѣгово потомство, на угледъ свои са-
жителя, као найимућній сонародника, доживиши ево данасъ
млого важнїю и найсейнїю прилику, послѣдуе, и то подацнѣ,
зато, што су онога бурногъ времена, то всть 1737. г. кадъ
су христанѣ турцыма до Дунава и Саве границу уступили,
осамъ првобратучеди Малетини изъ Србїе у Банатъ прешли,
боѣи се под' турцыма остати; будући имъ в н Отацъ као
знатанъ тада човекъ 1718. г. при сачиняваню између турава
и христана уговору мира, и постановляваню граница до Ол-
таве и Бугар-Мораве участвовао; и што су се, пошто старія
четворица ома у Фрайхоръ ставивша се у онимъ за аустрію
побѣдоноснимъ на западу ратовиша изгину; она четири мало-
лѣтна у четиры предѣла разила, одъ конх' и данасъ пото-
цы а имено: Јовичини у Банату, Ђурђеви у Бачной, Богдан-
ки у Бараньа а Грунни у Среву живе.

О хоће, хоће, ер' у свимъ Србина, — осмиъ невољно народа — една родољубія крвь тече, та узиммо само за прииѣръ, како су се Срби, и на туђе позиве жертвоносно, с' решителношћу одзивали:

Кадъ в Ђесаръ Леополдъ I. видіо, на што се спрема Султанъ Мехмедъ, кои в прѣ врунису и пасану мача Орканова, по обичаю свои предшественника рекао: „Мачъ сей прииму, да се видишь и у Риму:“ а оиъ одма подъ 6-мъ Априлом' 1690. г. изда позивъ на све вообште Християне подъ турцыма бывше, па између осталогъ и ово наведе: „Скочите на оружје, придружите се нашему воинству, и по возможности, раану имъ и проче к' содружанію њиовомъ дайте, са свакомъ помоћи и самим' поклонима притичите имъ, за слободу вашу и тако далъ.“ Услѣдству кога позива доиста надлежни народъ и устане, и тако ревностанъ буде, да Ђесаръ, іошть оне весни: Видинъ, Паротъ, и Нишъ са своимъ Србиомъ завлада; но како се Ердельски маџари протаву Њѣга побуне, па и са турцыма здруже, и како в было прече ове умирити, то и Оиъ, не само свое воинство тргне, но и умложи га с' новимъ изъ околина' предреченихъ градова, те бунтовнике умирри, но и турцы горня места себи поврате.

Исто тако у 1737. г. на подобный позивъ Ђесара Карла VI знавов, како су се опетъ сви Србљи, а особито око Ниша и удалѣна племена: Васовићи, Кучани, Братовожићи, Пипери и сами Ашани јоначки подигли а потом' у Новипазаръ, Рожајце, Белополъ, Пећъ, Ђаковицу и Призренъ, на турке ударили, и к' завоеванію на све стране путове отворили; на што су имъ се и сами турцы изъ два града Плав' и Гусиня здружили, обећавши се сви и покретити; али, како имъ на време одъ Ђесарскогъ ђенерала Секендорфа, іошть писмено обречени коньичкій союзъ изъ Чачка к' Сеницы недође, па и само Ђесарско оружје: на Тимоку, као и оно у Босву до Банне-Луке продревше, nebude напредно, то се и Кароловъ планъ осуети, али опетъ са млогомъ србскомъ у залудъ гроливеномъ крви; као и онај ратъ зовомый Кочинъ у 1789 г. вођени, кога су до 24. илјада сами Срба о своимъ лебу и одељу и своимъ оружјемъ на позиваніе Ђесар-Јосифа I почели, и Србию Му освоити помогли; коју в опетъ после две године превзвниъ Јосифовъ Леополдъ II. без' мача и пушке турцыма вратио. —

Та шта ћете друго, кадъ су у едно, за ово више столѣтія: оавдо повлашени Срби, часть Бугара особито ближа

дунаву, а горе Хорватска, у средоточию пакъ и на жесто-
чайшемъ ударцу, вообште Србскій народъ; найпре Угорской
а после и Аустрии, и не само противу только-кратногъ на-
гнућа турскогъ, но и према многобройнимъ нашествіямъ, кои
су често Аустрию па и сами сродници нападали, а по овимъ
основима, и свой горе европи жива ограда, превѣрни брани-
тели и велика заштита были, изузимаюћи само, кадъ е за
оно полу седамнаестогъ столѣтія, у свой Угорской без-цар-
ствіе траяло, и турцы по готову своемъ Угорскомъ владали,
докъ се оно Срба, што е одъ робства, сече, и куге остало,
по безпутни лугови, пештера, и гудурама утавно нѣ распло-
дило, те спрофу турака, еднимъ настоявїемъ, и политичнимъ
путемъ, Деспота Србскога Ђорђа, II Бранковића; одъ Уйва-
ра к' востоку повучени, опетъ изъ своя омадине, вопросну
ограду, како рекохъ, на заклонъ све европе обновило, па
наипосле и међу тимъ, ово приумножаваюћи се, ово због' о-
мраженя с' турцыма, по уговорима, с' Угарскимъ владоцыма,
и саме Бачке и Банатске пустаре, а нарочито око Тисе ри-
тове поселило, и свойственнимъ трудолюбіемъ, копаюћи проко-
пе и не одморно удараюћи насипе, у плодоносне ныве обра-
тило; ков садъ и преко — морске народе више пута засиђуе,
према понаивше на користь, данашњи удручителя свои.

Јоштъ едно. Може ли ко рећи, да не бы и сва Герма-
ніа постала жертвомъ завованія Бонапартиногъ само да су
му турцы могли преко Србіе у союзъ продрети, кои су се са
свию страна онако жестоко на Србію у 1813. г. устремили,
док' нѣ источивши најяче силе клонула, и свое одупираиѣ,
онако прескупо платила? —

Но садъ се само рађа питаиѣ: шта су Србљини, за све
свое жертве, ков су овде само одъ части поменуте, шта ли
за оне, ков су привели: подъ своимъ Деспотовима и оста-
лимъ поглавцама, Лафскій и по суву и води воююћи и свакадъ
преднячећи противу Турака, Француза, Италиана, Прайза,
Поляка, и сами домаћи бунтовника' као: Текеліе, Бочкая
Ракоција и т. д., чїи су приврженика одъ тадаи, те и данасъ
траюћу мрзость, противу себе на свѣли, шта су велимъ, што
су и за оно дваестину година, док' е и данашня Сербія одъ
1716 до 1739. подъ ћесаромъ стаяла, у два ма възро свои
сынова даваюћи да за Аустрию по западу воюю, добили?

Свію и на све стране разсеянъ Срба; поменутогъ Деспот-Георгія, при свимъ Нѣговимъ Аустрій учинѣнимъ за слугама, двадесетъ и дволѣтно узатворима Аустрискимъ прележанъ и у нѣима скончанъ; Далѣ: оно равнодушіе, ладнокрвіе, и крайня немарность Аустріиска, кад' су у 1814 г. у Србій одъ немилостивы турака, почитава окружія опустошавана и палѣна, люди, па међу нѣима и сами свештеницы живи на колѣ патицани, жене и дѣца у ровви одвођена, и на све стране турскогъ царства, башка майка, башка ћерка или не яки сынъ продавани, па и не вина дечица, на поругу целогъ христіянства, нарочуто светогъ крещенія, у ключалу воду загнюрavana, а іоштъ на противъ вождови и Началницы, такође у Аустріискимъ тамницама затворани, пребѣгши пакъ народъ подъ Аустрійско окрилѣ, одъ погранични чиновника, свакояко оглобляванъ, обезпокояванъ да и проганянъ, све ово реко и напследку са погледомъ наданашность: кадъ сви народи и нова права добіаю, а Србима се у Аустрій живећима одъ вѣкова за служена, толикимъ торжественимъ писмама са подписомъ надлежни Царева, кралѣва и поедини чиновника, као очевидаца, храбрости, неустрашимости, и крвопролитія Србскогъ, признана, да и данданашњи крваво заслужуюћа. на уживанъ неотпуштаю, него се іоштъ дозволява: исте Србе палити; робити, сећи и живе у ватру одъ собствени Аустріискія войника бацати, — нека велимъ краткіи одговоръ современницыма, и доциѣйше му потомству живи угледъ буде. —

Да, да, мой Пріятелю! Ели жалостно есте. Али помислите, вако в' было іоштъ Арсен-Патріарху, кадъ Га в оно

Секедорфъ омануо, а к' томе и турцы ухвате Нѣгово писмо, те бы Га и погубили, да се ніе по наученію пашивнице, кои в зар' христьянка была, у обличьихъ напастиръ склонію, но оданде знатнѣимъ племенима, и подручнѣимъ владѣицама, на брзу рузу стваръ сообщти, па се измакне, а турцы тиѣ іоштѣ люде озлобѣени, владѣку су Самоковскогъ и обесили, а шта е и с' дальнѣма као: Блбасанскіймъ, Дибарскіймъ, Ћустендилскіймъ и Велескіймъ и са подъ њима и тада све Славено - Сербима живеѣимъ было, Бог - зна, доста, да в после крозъ плачъ Патріархъ, на сам' даи' Божиѣа у своіой оцавлїи у Карловци причао гостима, кои су му дошли честитати празникъ: како в оне ноѣи уснїо, да самъ спаситель иште одъ Нѣга ответъ за осамдесетъ хиљада невнїо изгубли душа.

Ал' тако в „идѣже незнають пастири своя“ па опетъ ни се в неотїце утїче слово Велизарїа, — та какавъ вел. кадъ в онъ Белїи Зарїа родомъ изъ Приштине, но ко оѣе више да зна, валя му дуже и да чита — кои вели: „Нїе ми чудо што народъ узима владѣтеля, вр' свакїи жели имати старатеља, кои бы се о њѣму брїнуо, него се дивимъ, како се налази такови, кои се усуде то бремѣ на себе примити:“

А шта ѣмо реѣи за владѣоце, кои по среѣи на самої майсторїи, не едалъ веѣъ выше Народа за подайнике имаю? — Нїе ли имъ найпреча та наука, па и вечито памтенѣ; свакогъ (оногъ) рода повѣстїица, коя бы му представляюѣи уз' надеж' и сїяность надлежногъ народа, и за управленїе служила, како Га найудобнѣе не само у ланци послушанїа, но выше у кругу задовольства обдржавати, и у едно опомнїяла, како ѣе народъ, кои се едногъ избавїо, умети кре изъ выше зала ослободити? — Но и ка'ъ бы свакїи владѣоцъ, на' поне Нїюви представнїцы имали предъ очима, оно одъ самогъ Божества убїблїи свнїмъ народима предписано:

„Ни плодно воѣе не подсецайте ни у каковомъ случаю. Мѣтеръ одъ птїичїа без' особите нужде не раздвайте. и Слугу безъ накнаде и награде неотпуштайте, Нити му надїицу до сутра задржавайте.“

Донста бы величїъ, и за њѣа и за подайнике праведнїе было. —

Но кадъ в ва противъ другогїа, и кадъ в по виднїому Сербима и тако тобожня помоѣъ одъ ипороднихъ без-корїстна

была, нѣтъ су се ньоме могли спасавати, слѣдовательно, свагда сами себи оставлѣни, а оно бар' желити е и на то тежити, да се сви изъ свакогъ угла између себе: споразумѣю, еданъ другоме радо одову, и руком-помоћи по возможности и допашаю притеку, съ крѣпкимъ прво поузданѣмъ у свою правицу и храбрость осведочену, далѣ, съ вѣдеждомъ и на оставу браћу Славене, коихъ благодареніе Богу у Европи, свега у себи до 200. миліона има; те ако да Богъ и ови сматраюћи се скупа за едно стабло, буд-то воинъ способомъ, на руцы быти; а поглавито са свесрднимъ упованіемъ на милостивога Бога, кон е окитивши землю разностручнимъ билѣмъ, и себи подобна створеня у народе расплодіо, да Га выше взыка' славе и хвале, дакле као: свезнаюћи, вездѣсушти, и свевидећи, и сва самъ и ако прско руку човечесви, по заслугама дижући, а по преступленію обараюћи, да ће Срблѣ по своемъ благоволѣнію умудрити и у крѣпкити, да достойну правицу, на земљи, кою су крвлю свои предаки искуплѣну, законно на слѣдили, без' далѣгъ поне крвопролитія, спокойнѣ у напредакъ уживаю.

Међу тимъ и доста, што Србљи по гласу оне не лажне пословице, коя вели,, макни рукама, па ћу ти и Я помоћи: валя да у своимъ предузећама, ишаюћи к' томе довољногъ основоположенія, а опетъ и све у име Божіе, и сами напредъ ступаю.

А како ће у овомъ: великомъ времену, великій народъ великій задатакъ, кон му предстои испунити, видѣємо, само желити а да буде праведно, како бы имало и постоянства.

Вы пакъ будите добри, у почетку наложени вамъ аманетъ, као обшти извршити, а у колико вамъ коя черта и одъ ове посланице, допадне се сбштегъ внимавія, умѣстномъ, ни самъ противанъ, ако іой кадъ подобателно место наѣете.

У осталомъ всамъ вамъ

На Петров-давъ 1848.

У Душановцу.

на служби

НИКШИЦЪ.

1.250

Принимая
всего
в Н. Годе Н. Годе
в Н. Годе Н. Годе
в Н. Годе Н. Годе

Тод и ва земан
муср ресобтзтар
Траговоление.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Ср II 480.1

